

къмъ народополезна дейность. Любознателенъ по природа и прилеженъ въ учението, подъ лъха на просвѣтителното движение презъ 18-я вѣкъ, по-отблизо засегнатъ отъ него въ Видинъ и Букурещъ, той ясно схваща силата и значението на просвѣтата за духовното издигане и национално самосъзнание на единъ народъ, особно пѣкъ народъ невежественъ и съ изгубено национално съзнание, какъвто е билъ тогава нашиятъ. и за целъ въ живота си поставя разпространение на най-широка просвѣта въ народнитѣ маси. Тази задача той въздига до идеалъ и вдъхновявайки се отъ дълбока любовъ къмъ бедния народъ, която на много пѣти отива до самопожертвуване, той намира въ себе голѣми нравствени сили да преодолѣе всички прѣчки отъ личенъ и по-общъ характеръ и съ неугасваща енергия неотклонно да върви по единъ пѣтъ, който самъ чертае едва ли не за пръвъ пѣтъ, за постигане на този идеалъ. Средствата му не сж еднакви, но добре подбрани: азбукето — на децата, живото слово и мждри съвѣти — когато непосредно е всрѣдъ народа и писаната книга — при липса на условия за непосредна дейность. Отъ тукъ и Софроний добъръ учителъ, добъръ пастиръ и общественикъ и добъръ книжовникъ. Въ качество обаче и на какъвто и да е, тѣй сѣе просвѣта и буди народната свѣсть и така спомага да се изясни, оформи и по-дълбоко вкорени въ съзнанието на българина голѣмия националенъ идеалъ, смѣтно начертанъ отъ Паисия, на когото става и пръвъ приемникъ. Значението на Софрония не се ограничава само въ неговото време. Неговата крупна фигура, неговото дѣло и примѣръ се чувствуватъ въ дългия пѣтъ на нашето възраждане, тѣй правилно начертанъ отъ него.

Ив. Стефановъ.